

Arap Dünyası

- İsrail ile Normalleşme ve Makâsîdî Gerekçesi
- Davet Söyleminin Duraklaması Ve Örtünme Konusu
- Necef ve Kum Arasındaki Velayet ve Merciiyet Çatışması
- Yusuf El-Karadavî

Anglofon Dünya :

- Amerika'da İslamofobi
- Kürtaj Yasağında Son Durum: İslam Tarihi Merhametten Yana
- Joe Biden'dan İran'daki Protestolara Destek
- İslam Medeniyeti Profesöründen Kölelik ve İslam

Farisi Dünya:

- Afganistan'da Taliban'ın İkinci İktidarında Örtünme Konusundaki Strateji Değişikliği
- Mahsa Amini Protestoları
- Taliban Sözcüsünün Kız Çocuklarının Eğitimine Yeniden Başlama Açıklaması
- Afgan Kız Çocuklarına Üniversite Giriş Sınavında Bölüm Kısıtlaması
- Şii Hazaralar'a Yönelik Saldırılar
- Fars İlim-Tefekkür-Tasavvuf Dünyasından Senaî Gaznavi (1080-1131)

Afrika

- Güney Afrika Anayasa Mahkemesi, Dinî Nikâhı Taniyan Yargıtay Kararını Onadı
- Afrika'da İslam'ın Altın Çağı: Timbuktu
- Üçlü Mirasın Âlimi: Mazrui
- Eski Güney Afrika ABD Büyükelçisi, Müslüman Azınlıklar Rehberi Kitabı Yayınlandı

Avrupa :

- Köln Merkez Camiinde İlk Sesli Ezan
- Avrupa Adalet Divanı, Bir İşverenin İş Yerindeki Çalışanlarının "Dini, Felsefi Ve Ruhani Simgeler" Kullanmasını Yasaklanabi- İleceğine Karar Verdi
- Macron'un Paris Büyük Camii'nin Yüzüncü Yıl Töreninde Yaptığı Konuşma Fransa'nın İslam Politikalarını Yeniden Tartışmaya Açtı
- Macron'dan Samuel Paty anısına Tweet
- Roger GARAUDY

İçindekiler

IDE(A) Biz Kimiz ve Neyin Peşindeyiz?.....	1
ANGLOFON DÜNYA	
Amerika'da İslamofobi.....	2
Kürtaj Yasağında Son Durum: İslam, Merhametten Yana.....	3
Joe Biden'dan İran'daki Protestolara Destek.....	4
İslam Medeniyeti Profesöründen Kölelik ve İslam.....	5
AVRUPA	
Köln Merkez Camiinde İlk Sesli Ezan.....	6
Avrupa Adalet Divanı, Bir İşverenin İş Yerindeki Çalışanlarının "Dini, Felsefi Ve Ruhani Simgeler" Kullanmasının Yasaklanabileceğine Karar Verdi.....	7
Macron'un Paris Büyük Camii'nin Yüzüncü Yıl Töreninde Yaptığı Konuşma Fransa'nın İslam Politikalarını Yeniden Tartışmaya Açtı.....	8
Macron'dan Samuel Paty anısına Tweet.....	9
Roger Garaudy.....	10
AFRİKA	
Güney Afrika Anayasa Mahkemesi, Dinî Nikâhı Tanıyan Yargıtay Kararını Onadı.....	11
Afrika'da İslam'ın Altın Çağı: Timbuktu.....	12
Güney Afrika ABD Eski Büyükelçisi, Müslüman Azınlıklar Rehberi Kitabı Yayınladı.....	14
Üçlü Mirasın Âlimi: Mazrui.....	15
FARİSÎ DÜNYA	
Afganistan'da Taliban'ın İkinci İktidarında Örtünme Konusundaki Strateji Değişikliği.....	17
Mahsa Amini Protestoları.....	18
Taliban Sözcüsünün Kız Çocuklarının Eğitimine Yeniden Başlama Açıklaması.....	19
Afgan Kız Çocuklarına Üniversite Giriş Sınavında Bölüm Kısıtlaması.....	19
Şii Hazaralar'a Yönelik Saldırıları.....	20
Fars İlim-Tefekkür-Tasavvuf Dünyasından Senaî Gaznavi (1080-1131).....	20
ARAP DÜNYASI	
İsrail ile Normalleşme ve Makâsıdî Gerekçesi.....	21
Irak'taki Siyasi Kriz: Necef ve Kum Arasındaki Velayet ve Merciiyet Çatışması.....	22
Davet Söyleminin Duraklaması ve Örtünme Konusu.....	23
Yusuf EL-Karadavî.....	24

IDE(A)

Biz Kimiz ve Neyin Peşindeyiz?

Türkiye'nin iki dünyada da özel bir yeri var. Birincisi Müslümanların çok ihtiyaç duyduğu ve bir değişim umudunun ışığı olarak görülen İslam dünyası. Bu dünyadaki özel yeri ile Türkiye İslam düşünce mirasını tüm zamanlarda ve tüm coğrafyalarda yeniden geçerli kılabilecek ilmi müktesebatıyla adeta İslam dünyası arasında bir ilim köprüsü olma vazifesi görmekte ve bu alanda giderek artan merkezi rolüyle de fikir-düşünce kavşağı olma hüviyetini kazanmaktadır. İkincisi, bütün insanlığı içine alan ve gezegenin tamamını kuşatan dünya. Bu özel yeriyile de Türkiye kültürler, uluslar ve hatta dinler, mezhepler arasında bir köprü olma konusunda üzerine düşen yükümlülükleri tarihi sorumluluk bilinciyle yerine getirmekte ve bu yönüyle de Türkiye insanlığın medeniyet birikimine yüksek bir özveriyle katkı sunmaktadır. IDE(A) haber bültenini çıkaran İDE Uluslararası Araştırmacıları olarak bizler de tıpkı Türkiye gibi İslam dünyasının fikir ve düşünce dünyaları arasında bir köprü olmak ve bu dünyalarda üretilen düşünce mirasına katkıda bulunmak için var gücümüzle çalışıyoruz. IDE(A) olarak insanlığın bilgisinin bir bütün olduğuna inanıyoruz. Bu açıdan yaygın olarak yapılan "dini" ve "dini olmayan" bilimler tasnifini doğru bulmuyoruz. Zira her şekli ve boyutuyla ilmin, insanlığın ortak mirası olduğunu biliyor ve her inançtan, kültürden herkesin bu ortak mirasa katkı verdiği gerçeğini hatırlatmak istiyoruz. Bu ortak mirastan istifade etmenin herkesin hakkı olduğuna derinden inanıyoruz. Ancak bu bakış açısıyla İslam'ın ahlaki tekliflerini ilim köprüsü üzerinden insanlığın ortak zemininde buluşturmayı amaçlıyoruz. Bu alanda bir gün öncü olabileceğimizi ümit ediyoruz.

IDE(A) yani İDE Uluslararası Aylık Haber Bülteninin, İDE'nin yaptığı hazırlıklar ve planlamalar çerçevesinde belirli periyotlarla sizlerle buluşturacağı pek çok projesinden biri olduğunu söylemeliyiz. Toplamda ondan fazla yabancı dil konuşan İDE Uluslararası biriminin, dünyada olup bitenler ile Türk düşünce dünyası arasındaki köprüleri açmayı, genişletmeyi ve zenginleştirmeyi amaçladığı haber bültenimiz, özellikle dini alandaki akademik hayatı beslemeyi planlıyor. Kuzey Amerika, Avrupa, Afrika, Arap dünyası ve Farsça konuşulan dünya haber bültenimizin bu sayısında ele alındı. Diğer coğrafyalar henüz haber bültenimize dahil edilmemiş olsa da umuyoruz ki bir gün tüm dünyayı merçeğimize alacağız.

Burada belirtmekte fayda var ki bu haber bülteni, siz değerli okurlarımız için hazırladığımız analitik bir dergi değil, düşünce dünyasındaki öne çıkan olayları anlamak için düşünürlerin zihnini besleyecek ve güncel hadiselerden haberdar edecek bir haber bültenidir. IDE(A), potansiyeli olan haberleri okuyucunun ekranına getirirken günceli takip etmeyi kolaylaştırıyor. Düşünce dünyasında olup bitenlerin bu kısa özetini beğeneceğinizi umar, bir gün sizin de -sevgili okur- bunun bir parçası olmanızı dileriz.

AMERİKA'DA İSLAMOFOBİ

11 Eylül'den yıllar sonra, Müslümanlar ABD'de İslamofobi ile yeniden ötekileştiriliyor.

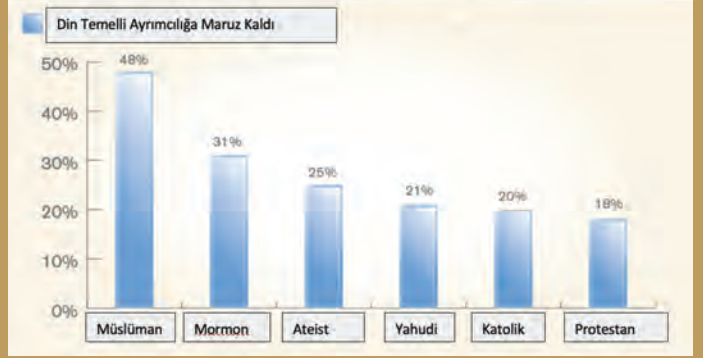
Amerikan Kamuoyunda Müslüman karşıtı ırkçılık kurumsallaşıyor mu?

Amerika Birleşik Devletleri'ne yönelik 11 Eylül 2001 saldırıları, Amerika'da bugün Müslümanlara karşı yeni nefret suçlarının, ırkçılığın ve yabancı düşmanlığının temellerini attı.

İstatistiklere göre, Müslümanlara karşı işlenen nefret suçları, 11 Eylül 2001'den hemen sonra hızla arttı ve halen yükselme eğiliminde. Müslümanların yüzde 62'sinin din temelli düşmanlık hissettiği ve yüzde 65'inin başkaları tarafından saygısızlığa ya da ırkçılığa maruz kaldığı söyleniyor. Anketlerin hepsi Müslüman toplulukların kişisel olarak ayrımcılığa maruz kaldıklarına işaret ediyor.

Müslümanların İrk ya da Din Temelli Ayrımcılığa Maruz Kalma İhtimalleri Diğer Topluluklara Göre Daha Yüksek

*Geçtiğimiz yıl ırk ya da din temelli ayrımcılığa maruz kaldınız mı?

11 Eylül'ün ardından Müslüman karşıtı duyguların yükselişi, Amerika Birleşik Devletleri'nde yaşayan Müslümanların artan sayısına rağmen kendini göstermeye devam ediyor. 'Muslim Ban' gibi söylemlerle kışkırtılan halk, Müslümanları terörist olma potansiyeli olan insanlar olarak kabul ettiklerini ve kendilerini güvende hissetmediklerini belirtiyorlar. Halk arasında kurumsallaşma emareleri gösteren Müslüman karşıtı ırkçılık, İslamofobinin 11 Eylül sonrası sonucu olarak Müslüman Amerikalıların suçluluk psikolojisi yaşamasına sebep oluyor. İslam'ı ve Müslümanların dindarlığını bizzat şiddetin kaynağı olarak gösteren İslamofobi tanımlamaları Müslümanlara yönelik ayrımcılığın artışını da tetikliyor. Diğer taraftan Hükümetin uygulamaları ve medyada yer alan İslamofobik söylemler Müslüman Amerikalıları hedef tahtasına oturtuyor.

KÜRTAJ YASAĞINDA SON DURUM: MÜSLÜMAN AMERİKALILAR NE DİYOR?

Eylül 2022 itibarı ile Ohio ve Arizona'da kürtaj yasağı kaldırıldı.

Eylül 2022 itibarı ile Ohio ve Arizona'da kürtaj yasağı kaldırıldı.

ABD'nin Ohio ve Arizona eyaletlerinde ilgili mahkemeler, 7 Ekim Cuma günü itibarı ile kürtaj yasaklarını kaldırdılar.

Kürtaj yanlısı insan hakları savunucuları ve feminist hareketler için küçük bir zafer niteliğinde olan bu gelişme diğer eyaletlerdeki eylemleri körükledi.

Diğer taraftan Müslüman topluluklar kürtaj konusunda farklı görüşlere sahip gruplara ayrılmış durumdadır.

Müslüman Amerikanların arasında en muhafazakâr görüş, aşırı Selefilerin görüşü. Bu kesimler kürtaja mümkün olduğunca erken ve sadece sağlık nedenleriyle 120 günden önce izin verilebileceğini söylüyorlar. Bir diğer görüş ise, 120 günden sonra bile kürtajın anne için ölümcül tehlike varsa caiz olduğunu söyleyen çağdaş Müslüman hukukçulara ait. Görüşlerin farklılaşmasında ve tarafların bu konuda ortak bir hükme varılamamasında tarafların İslam hukuku kaynaklarına makâsıdî veya zahiri gibi temel yaklaşım farklılıkları belirleyici oluyor.

Diğer taraftan Amerika Birleşik Devletleri eyaletlerindeki farklı kürtaj yasaları ile Müslümanların kürtaj yasağı konusundaki farklı görüşlerini dikkate alan Dartmouth Üniversitesi Teoloji Profesörü Zahra Ayubi Müslümanların gebe kalma, gebelik ve yaşam kavramları konusunda farklı arka planlara sahip olduklarını ve kürtaj konusunun da bunun bir parçası olduğunu belirtmiştir. Bu çerçevede Profesör Ayubi, ensest ve tecavüz sonucu hamileliklerde kürtaj konusunda daha esnek düşünülebileceğini söylemiştir.

Ancak farklı ülkelerdeki birçok fetva kurulu ve Çağdaş İslam hukukçularının çoğunluğu, anne rahmine tutunduğu andan itibaren embriyonun korunması gerektiği ve kürtaja cevaz verilemeyeceği kanaatindedir. Bu görüşü paylaşan fakihlere göre kürtaj yasağının tek istisnası, hamileliğin sürmesi halinde anne ve ceninin hayati tehlikesinin bulunduğu durumlar içindir.

Joe Biden'dan İran'daki Protestolara Destek

Joe Biden, İran asıllı vatandaşların yoğun olarak yaşadığı California Irvine Valley'de İran protestoları için ABD'nin "cesur kadınların" yanında olduğunu söyledi.

"İran'daki protestolar uzun süre sessiz kalamayacağına inandığım bir şeyi uyandırdı." diyen Joe Biden, İran'daki kitlesel protestolar karşısında şaşırıldığını ve ABD'nin bu ülkenin "cesur kadınları"nın yanında olduğunu belirtti.

Kadın Hakları mı, Başörtüsü Karşısı Söylem mi?

İran'da kadınların yasal olarak zorunlu olan başörtülerini çıkarması ve bir simge olarak saçlarını kesmeleri protestoların ana hattını oluşturuyor.

Amerika Birleşik Devletleri'nin farklı eyaletlerinde de İran'daki gösterilere destek olmak adına insanlar protestolar ve eylemler düzenliyorlar.

Ancak Şii rejimine yönelik olarak başlayan bu protestoların, kadınların temel hak ve özgürlüklerinin teminini sağlamakla mı yetineceği yoksa rejim değişikliği ile mi son bulacağı belirsizliğini korurken, ABD yönetiminin kadınların hak ve özgürlüklerini savunma perdesi arkasında İran'da bir rejim değişikliğini istediğini söylemek de bir kehanet değil..

California'daki Irvine Valley Community College'da yaptığı konuşmada Biden, "Dünyanın her yerinde kadınlar çeşitli şekillerde zulme uğruyor, ancak Tanrı ve din adına giymek istediklerini giyebilmeliler" dedi. "İran hükümeti, sadece temel haklarını kullanan kendi vatandaşlarına yönelik şiddeti sona erdirmelidir. Sessiz kalmadığınız için hepimize teşekkür etmek istiyorum." şeklinde açıklamalarda bulundu. Aynı hassasiyeti ve desteği Fransa'daki başörtüsü yasağına karşı neden göstermediği ise akıllarda kalan bir soru olmaya devam ediyor.

Protestoların geldiği seviye göz önüne alındığında bu haberin eski olduğu düşünülebilir. Ancak protestoların birinci aşamasını hatırlatması ve göstermesi bakımından haber hala tazeliğini korumaktadır. Joe Biden'ın açıklamalarının özgürlük talebiyle sınırlı olan bir toplumsal tepkiyi kısa sürede hangi seviyeye getirdiğini göstermesi açısından dikkate değer bir metin olarak kendini göstermeye devam etmektedir.

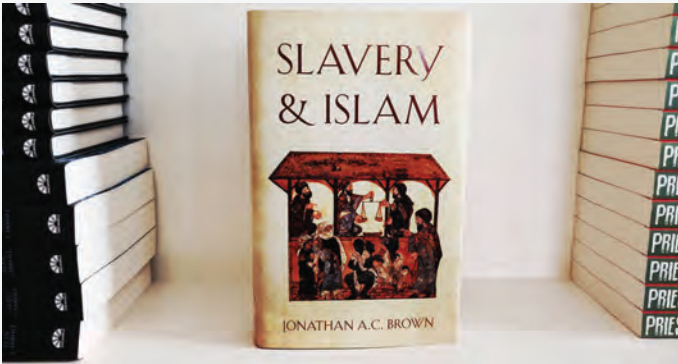

İslam Medeniyeti Profesöründen Kölelik ve İslam

1977'de ABD'de doğmuş olan Jonathan Brown 2000 yılında Georgetown Üniversitesi Tarih bölümünden mezun olmuştur. 2006'da ise Chicago Üniversitesi Yakın Doğu Dilleri ve Medeniyetleri alanında doktorasını tamamlamıştır.

Dr. Brown; Mısır, Suriye, Türkiye, Fas, Suudi Arabistan, Yemen, Güney Afrika, Hindistan, Endonezya ve İran gibi İslam ülkelerinde dini ilimleri öğrendi ve Temel İslam alanlarında araştırmalar yaptı. Bu çalışmaları İslam ile şereflemesine giden yolun başlangıcı oldu.

Hadis, İslam Hukuku, Tasavuf, Arap sözlük teorisi ve İslam öncesi şiir alanlarında uzmanlaşan Dr. Brown, Oxford Encyclopedia of Islam and Law'un baş editörlüğünü de yapmakta. Aynı zamanda Dr. Brown halihazırda İslam Hukuku alanında ve Sahih-i Buhari'nin bir çevirisi üzerine çalışmalar yürütmekte.

2019'da yayınladığı Slavery & İslam (Kölelik ve İslam) adlı kitabıyla akademisyen-yazar Jonathan Brown dikkatleri üzerine çekti.

Dr. Brown kitabında tarih boyunca Müslümanların köleliği nasıl kavramsallaştırdıklarını, uyguladıklarını ve nihayetinde ortadan kaldırdıklarını din ve gelenek arasındaki bağı koparmadan, okuyucuyu tarihin sayfaları arasında gezdirerek büyük bir maharetle anlatıyor. Dr. Brown ayrıca Müslümanların bugün karşılaştığı tarih ikileminin keşfi için bu kitabı kaleme aldığını vurguluyor. Dr. Brown, 'İslami Kölelik'ten söz etme arzusuna kapılan oryantalistlerin yanılığının aksine tercüme edilmeyi hak eden bu eserde bir Müslüman olmanın gereği olarak hem içeriden hem dışarıdan bakabilme yeteneği ile konunun hakkını veriyor.

Dr. Brown aynı zamanda Müslümanların kölelik konusundaki indirgemeci ve savunmacı hatasına da düşmeyerek dengeli ve bütünleyici bir ilim anlayışının hakkını veren tutumuyla eserini kaleme almıştır.

Arapça ve Farsça'ya hakimiyetiyle bilinen Brown hala Georgetown Üniversitesi'nde Alwaleed Bin Talal İslam Medeniyetleri Merkezi Başkanı olarak görev yapıyor.

Köln Merkez Camiinde İlk Sesli Ezan

Uzun süredir Diyanet İşleri Türk İslam Birliği'nin (DİTİB), Almanya'nın Köln kentinde cuma günleri hoparlörden ezan okunması girişimleri olumlu sonuç verdi. Almanya'nın en büyük ve görkemli camisi olan Köln Merkez Camii'nde 14 Ekim 2022 Cuma günü hoparlörlerden ilk kez ezan sesi yükselerek tarihî bir an yaşandı.

Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Uluslararası İlahiyat Programından mezun olan İmam-Hatip Mustafa KADER tarafından okunan ezan, Avrupa'da Müslümanların dini yaşamına dair ümit ışığı oldu. Bu gelişme Alman basını tarafından yoğun bir ilgi ile takip edildi.

Projenin hayata geçirilmesinde Köln Belediye Başkanı Henriette Reker'in girişimlerinin önemli bir katkısı oldu. Köln Belediyesinin ilan ettiği şartlara göre, ezan yerel saatle 12.00-15.00 arasında ve 5 dakikayı geçmemek kaydıyla okunabilecek ve komşuları rahatsız etmemek, 100 metre mesafede 60 desibel ses düzeyinin üzerine çıkmamak şartına da uyularak iki yıl boyunca sadece Cuma vaktinde okunacak. Ezanın okunduğu sırada uygulamayı protesto etmek amacıyla toplanan ve slogan atan gruplar olduğu bildirildi.

Aurupa Adalet Divanı, Bir İşverenin İş Yerindeki Çalışanlarının "Dini, Felsefi Ve Ruhani Simgeler" Kullanmasının Yasaklanabileceğine Karar Verdi

Avrupa Birliği'nin (AB) en üst düzey yargı organı olan Avrupa Adalet Divanı, bir işverenin iş yerindeki çalışanlarının "dini, felsefi ve ruhani simgeler" kullanmasını yasaklamasının tarafsızlık politikası gereği ayrımcılık olmadığına 14 Ekim 2022 tarihinde karar verdi.

Bu karar, 2018'den beri bir anlaşmazlık nedeniyle devam eden, Belçika'da yaşayan Müslüman bir kadının açtığı davaya dayanıyor. Başörtülü bir kadının, staj için başvurduğu şirketin "istihdam şartları gereğince tarafsızlık politikasına" aykırılık teşkil ettiği gerekçesiyle iş yerinde başörtüsünü çıkarmasını istemesi ve kadının bu talebi kabul etmemesi sonucunda, başvurusu şirket tarafından reddedilmişti. Bunun üzerine kadın, iş mahkemesine başvurarak şirketin Genel Ayrımcılıkla Mücadele Yasası'nı ihlal ettiğini savunmuştu ve "Dini inançlara dayalı doğrudan veya dolaylı ayrımcılık sonucu staja kabul edilmediğini" belirterek, kararın iptalini istemişti. İş mahkemesi de Avrupa Adalet Divanı'na başvurarak, "Dini çağrışım içeren işaret ya da giysi yasağının din temelinde doğrudan ayrımcılık içerip içermediğini" sordu.

Adalet Divanı, "Bir şirketin, ayırım gözetmeksizin tüm çalışanlarının görünür şekilde dini, ideolojik veya manevi işaretler takmasını yasaklaması durumunda, doğrudan bir ayrımcılığın söz konusu olmadığını" açıkladı. Mahkeme aynı zamanda, dini veya ideolojik inançların ifade edilmesi yasağının, evrensel olarak ve ayırım gözetmeksizin tüm çalışanlar için geçerli olduğunu ve bunun ayrımcılık içermediğini vurguladı. Sonuç olarak karara göre, tarafsızlık politikasının çalışma mevzuatında yer alması durumunda bir işveren, çalışanlarına başörtüsü takmayı yasaklayabilecek.

Avrupa Adalet Divanı'nın, çalışanların "dini, felsefi ve ruhani simgeler" kullanmasını yasaklamasının ayrımcılık olmadığı yönündeki bu kararı sonrası AB ülkelerinde Müslüman kadınlar keyfi başörtüsü yasakları ile karşılaşabilir. Bu karar hakkında Avrupa Fetva ve Araştırma Konseyi de dahil olmak üzere birçok İslami kuruluş sessiz kalmayarak, itirazlarını kamuoyuyla paylaştı.

Macron'un Paris Büyük Camii'nin Yüzüncü Yıl Töreninde Yaptığı Konuşma Fransa'nın İslam Politikalarını Yeniden Tartışmaya Açtı

Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron, 19 Ekim 2022 tarihinde Fransa'da inşa edilen ilk camii olan Paris Büyük Camii'nin temelinin atılmasının 100. yılı nedeniyle düzenlenen törene katıldı.

Törene, Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron, eski Cumhurbaşkanı Nicolas Sarkozy, İçişleri Bakanı Gerald Darmanin ve Savunma Bakanı Sebastian Lecornu katıldı ve camide açılan sergiyi ziyaret etti.

Macron, I. Dünya Savaşı'nda savaşan Müslüman askerler için bir plaket verdikten sonra Büyük Camii Rektörü Chems-Eddine Hafiz'a Fransa'nın «Légion d'Honneur» nişanesini takdim etti.

Paris Büyük Camii, Verdun Savaşı'nda hayatını kaybeden 28 bin Müslüman ile I. Dünya Savaşı boyunca hayatını kaybeden 70 bin Müslüman Fransız'ı anmak için inşa edilmişti. Fransız hükümeti tarafından inşası 1922'de başlatılan cami, 1926'da ibadete açıldı. Cami ayrıca, 1983 yılında tarihi anıt olarak tescillendi.

Macron'un bu ziyareti, Fransa'nın İslam politikalarını tekrar gündeme getirme zemini oldu. Konuşmasında geçen ifadelerde, Paris Büyük Camii'nin Fransa'da İslam'ı yaşama imkânı sağladığı gibi, Cumhuriyet'in değerlerine sadık kaldığını, Fransa ile beraber, onu destekleyen bir İslam sunduğunu, hatta onu büyütüp besleyen bir "Fransa İslam"ı olduğunu açıkladı. Ayrıca düşmanın ortak olduğunu, azınlık oluşturan radikal grupların İslam adı altında hain planlarını sürdüren, İslamiyet ile alakası olmayan unsurlar olduğunu vurguladı.

Macron'dan Samuel Paty anısına Tweet

Fransa Cumhurbaşkanı Macron, Samuel Paty anısına Cumhuriyetin mottosunu hatırlatarak bir tweet paylaştı: "Özgürlüğe, eşitliğe, kardeşliğe. Samuel Paty'ye."

16 Ekim 2020 tarihinde Hz. Muhammed hakkında yapılan karikatürleri ders materyali olarak kullanan Tarih öğretmeni Samuel Paty'nin katledilmesinin ikinci yıldönümünde Cumhuriyetin İslami radikalleşmeye karşı tedbirlerini tekrar gündeme getirdi.

2 Ekim 2020 tarihinde, Macron "ayrılıkçılık" (séparatisme) hakkında bir konuşma yapmıştı. Radikal İslam düşüncesinin doğurduğu örneklerden yola çıkarak, ayrılıkçı fikirleri savunan bir ideolojinin sorunlu olduğunu, bu kişilerin şeriat yasalarını Fransa'nın yasalarından üstün gördüğünü, bu sebeple de Cumhuriyetin tehlike altında olduğunu ifade ederek ayrılıkçılıkla mücadele yasa tasarısıyla Fransa'da Aydınlanmış bir İslam'ın oluşturulacağını açıklamıştı. Tartışmalar hala devam etmektedir.

Roger Garaudy

Fransız bir bilim insanı, politikacı, filozof ve yazar olan Roger Garaudy, 17 Temmuz 1913'de Marsilya'da doğdu. Ailesinin herhangi bir dini benimsememesine karşılık, on dört yaşında iken Hıristiyanlığı seçti.

Yirmi yaşında iken Don Kişot'u kendisine rehber edinen Garaudy, ömrünün sonuna kadar bu ideale insanlığın yararına olacak sistem, yöntem ve uygulamaları bulmak için dünyayı dolaştı. Ona göre, Sezar ve Napolyon gibi şahsiyetler tarih sayfalarında kalırken Don Kişot bütün insanların hayrını istemenin sembol ismi olmuştur.

Öğrenciliği sırasında komünizmi yoksullara sahip çıkan bir sistem olarak gören Garaudy, 1933'te Komünist Partisi gençlik kollarına katıldı ve otuz yedi yıl boyunca parti kademelerinde çalıştı. Fransa tarafından II. Dünya Savaşı sırasında gösterdiği kahramanlıklardan ötürü kendisine şükran madalyası verildi ancak Fransız hükümetinin Hitler'le anlaşmasını kışlada protesto eden bildiriler hazırladığı için Fransız sömürgesi Cezayir'e sürgün kampına gönderildi. Bu sırada Fransız bir komutanın vur emri verdikten sonra Müslüman askerlerin "inancımızda silahsız ateş edilmez" itirazları üzerine kurulan Garaudy'nin İslam ile ilgili yapacağı araştırmaların temelini bu olay attı.

Komünist Parti üyesi olduktan sonra Tarn (1945-1951), ardından Seine bölgelerinde milletvekili (1956-1958) ve Paris Senatörü (1959-1962) seçildi.

Marksist Çalışmalar ve Araştırma Merkezi'nin direktörü olarak Haziran 1970'te ihraç edilinceye kadar, yıllarca Parti'nin resmi filozofu oldu.

1982'de İslamiyeti seçince, Suudi Şeyh Bin Baz, onu Uluslararası Camiler Yüksek Konseyi üyeliğine atadı.

Garaudy'nin İsrail, Hitler ve Terör kitabında Filistin halkının yanında yer alarak İsrail'in yaptığı zulümlere yer vermesi Batılı yayın kuruluşları tarafından eleştiriye tabi tutuldu ve Fransa tarafından mahkemeye çıkarıldı.

Diğer taraftan, Nazilerin insanlık suçu işlemediğini dile getirince para ve hapis cezasına çarptırıldı. Bu karara itiraz eden Garaudy, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine (AİHM) başvurdu ama bu girişimi olumsuz şekilde sonuçlandı. AİHM Garaudy'nin tarihî gerçekleri inkâr ettiğine karar verdi.

Felsefe doktoru olan Garaudy, Clermont-Ferrand Üniversitesi'nde ve ardından Poitiers Üniversitesi'nde ders verdi. 13 Haziran 2012 yılında Paris'te hayatını kaybeden yazarın siyasî ve İslamî alandaki araştırmaları hala güncelliğini korumaktadır.

Güney Afrika Anayasa Mahkemesi, Dinî Nikâhı Tanıyan Yargıtay Kararını Onadı

Bir süre önce Women's Legal Center (Kadın Hukuk Merkezi), şeri kurallara göre evliliği tanımayan 1961 tarihli 25. Evlilik Yasası ve 1979 tarihli 70. Boşanma Yasası'nın; Güney Afrika Anayasası'nın 9 (eşitlik), 10 (insan onuru), 28 (çocuk hakları) ve 34. (mahkemelere erişim) bölümlerine aykırı olduğu gerekçesiyle Güney Afrika Anayasa mahkemesine başvuruda bulunmuştu.

Başvuruyu değerlendiren Güney Afrika Yargıtayı (SCA), Müslüman evliliklerinin tanınmamasının Müslüman kadın ve çocukların anayasal haklarını ihlal ettiğine hükmetmiş ve kararı onaylaması için Güney Afrika Anayasa Mahkemesi'ne göndermişti.

Anayasa Mahkemesi, bu yılın Haziran ayında Yargıtay'ın kararını oybirliği ile onaylamış ve şeri yasalara göre yapılan Müslüman evliliklerin medeni evlilik olarak kaydedilmesinin gerekliliğine vurgu yapmıştır.

Anayasa Mahkemesi yargıçlarından LP Tlaetsi, evlilik yapan Müslüman kadınların, insanlık onuru, eşitlik ve demokrasi mücadelesinin meyvelerinden yararlanabilmeleri için Güney Afrika topluluğuna tamamen dahil edilmesinin gerekliliğine işaret etti. Bu konuda ayrımcılığı haklı çıkaracak hiçbir inandırıcı nedenin bulunmadığını, bu nedenle şeri kanunlara göre evlenen kadınlara yönelik haksız ayrımcılığı haksız bulduğunu dile getirdi. Bu kararla birlikte Müslüman kadınlar "evlilikleri sona erdiğinde evlilikte biriken konut, arsa ve mülk haklarını" kullanabilecek ve Müslüman evliliklerden doğan çocuklar boşanma davası sırasında koruma mekanizmalarına erişebilecekler. Bu konudaki Güney Afrika deneyimi, laikliği benimseyen Müslüman ülkelerdeki din özgürlüğünün nasıl anlaşılması gerektiği konusunda önemli bir örnek teşkil ediyor.

Afrika'da İslam'ın Altın Çağı: Timbuktu

Yüzyıllar boyunca, Batı Afrika'da günümüz Mali'nin merkezinde bulunan Timbuktu, İslam'ın altın çağında hareketli kültür ve öğrenim merkezlerinden biri olarak gelişti. Timbuktu, Sahra Çölü ile Nijer Deltası'nın buluştuğu, yemyeşil ve kazançlı bir tarım bölgesini kapsayan, M.S. 1100'de kurulmuş bir ticaret merkeziydi. Güçlü Batı Afrika krallıkları ve Güney Sahra'nın pastoralist Tuaregleri burada ticaret yapmıştı.

İslam hicri 8. yüzyılda Tuareg toplumlarına geldiğinde, Tuaregler İslam'ı Timbuktu gibi ticaret merkezleri aracılığıyla diğer Batı Afrika halkları ile tanıştırdılar.

İslam ile müşerref olan bu kadim topraklar üzerinde kurulu Mali Krallığı 1200 ila 1500 yılları arasında üç asır varlığını sürdürdü ve Afrika'nın en zengin krallıklarından biri oldu. Öyle ki, ünlü Mali Kralı I. Mansa Musa'nın, 1324-1326'da yaptığı hac seyahatine 500'ü aşkın muhafız ile gittiği; yaptığı alışverişin büyüklüğü ve dağıttığı sadakaların çokluğu nedeniyle Mısır ve Arabistan'da altının, on iki yıl boyunca değer kaybettiği rivayet edilir.

Mansa Musa ve halefleri, Mali Krallığını sadece ekonomik bakımdan zenginleştirmede; pek çok ilim insanını yüksek ücretler mukabilinde Mali'ye getirerek Mali'yi ilim ve fikir açısından da büyük bir zenginliğe kavuşturdu. Mesela Endülüslü şair ve mimar es-Sahelî'ye Djinguereber Camii inşası için 200 kilo altın ödedi. Timbuktu'yu küçük bir merkezden büyük bir ticaret, eğitim, bilim ve mimarlık merkezine dönüştürdü. Timbuktu'da okuryazarlığın arttığı ve kitap edinmenin, maddi servet edinmenin önüne geçtiği bir iklim oluştu.

Sarayının kraliyet hanımlarından biri aracılığıyla Sankoré'yi gayri resmi bir medreseden tam kadrolu bir İslam üniversitesine dönüştürdü. İslami çalışmalar bundan sonra gelişti. Öyle ki Sankoré Üniversitesi 25.000 öğrenciye ev sahipliği yapabiliyordu ve yaklaşık 1 milyon el yazması ile dünyanın en büyük kütüphanelerinden birine sahipti. Mali Krallarınca sadece dinî ilimlerde değil, aynı zamanda matematik, hukuk, dilbilgisi, tarih, coğrafya, astronomi ve astroloji gibi pek çok ilim dalında eğitim öğretim merkezleri vazifesi gören büyük camiler inşa edildi. Platon, Hipokrat ve İbn Sînâ gibi pek çok âlim ve filozofun eserleri tercüme ettirildi. On birinci yüzyılın ortalarında Endülüslü bir bilim insanı tarafından yazılan Mukham adlı yirmi sekiz ciltlik Arapça sözlük çıkarıldı. Bütün bunlar pek çok sahada büyük bir ilim ve fikir üretimini beraberinde getirdi. Bu çerçevede birçok hukuk teorisi üretildi, felsefi düşünceye hayat verildi. Astronomlar tarafından yıldızların hareketleri ve mevsimlerle ilişkisi incelendi. Karmaşık matematiksel hesaplamalara dayalı olarak göklerin çizelgeleri ve diğer gezegenlerin yörüngelerinin kesin diyagramları oluşturuldu. 1593'te bir meteor yağmuru (meteor shower) bile belgelendi. Doktorlar, çöl bitkilerinin beslenme ve tedavi edici özellikleriyle ilgili prospektüsler oluşturdular. Ahlak ve etikçiler ise "çok eşlilik, tefecilik ve kölelik" gibi konuları tartıştılar.

Bu sayede Timbuktu, Mali Krallığı döneminde İslam'ın Altın Çağı'nın en görkemli ülkelerinden biri haline geldi. Dönemin pek çok bilim insanının yanı sıra ünlü gezgin, tarihçi İbn Batuta da bu ihtişamı tarihin sayfalarına kaydedenler arasında yer aldı. Ancak Fransızlar 17. yüzyılda Batı Afrika'ya vardıklarında Timbuktu'nun kaderi de değişti. Birçok el yazması ve kültürel ürün yağmalandı ve Avrupa'ya götürüldü. Benzer bir süreç 2012'de El-Kaide'ye bağlı militanlar Kuzey Mali'yi ele geçirip Timbuktu antik kentini karakterize eden nesiller boyu muhafaza edilmiş el yazmalar dahil olmak üzere pek şeyi yok etti. Timbuktu'dan geriye sadece Mali'nin başkenti Bamako'ya götürülebilen 45 farklı kütüphanede 350.000 civarındaki el yazması kaldı. Kurtarılan bu kadim mirasın küçük parçası el yazmaları, 2022'de Google Arts & Culture, Haidara ve ekibi tarafından dijital arşive alınmaya başlandı.

Güney Afrika'nın ABD Eski Büyükelçisi, Müslüman Azınlıklar Rehberi Kitabı Yayınladı

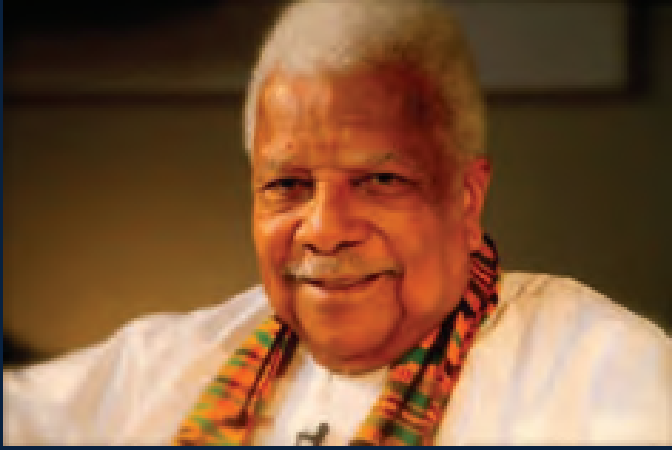

Güney Afrika'nın ABD Eski Büyükelçisi Ebrahim Rasool, 2022 Ekim ayında Durban'da *Living Where We Don't Make the Rules: A Guide for Muslim Minorities* (Kuralları Yapmadığımız Yerlerde Yaşamak: Müslüman Azınlıklar için Bir Rehber) başlıklı yeni kitabını yayınladı. Rasool, Nelson Mandela'nın yoldaşı olarak tanınıyor, aynı zamanda World for All Vakfı Kurucusu ve Georgetown Üniversitesi Kıdemli Üyesi.

İslam Forumu ev sahipliğinde kitabın tanıtımı yapıldı. Eski Büyükelçi Rasool tanıtım toplantısında yaptığı konuşmada; kitabın Müslüman azınlıkların deneyimlerini ve aynı zamanda İslam'ın evrensel değer, norm ve ilkelerinin sentezini uygulayan azınlıkların bilgisini içeren bir rehber olduğunu ifade etti. Günümüzde her dört Müslümandan birinin dünyanın hemen her yerinde azınlık durumunda yaşadığını vurguladı. "Ümmetin" %25'sinin azınlık olarak yaşadığına, bunun da önemli sayıda Müslümanın, kurallarını koymadıkları yerlerde yaşadıkları anlamına geldiğine değindi.

Kitap, bir taraftan bazılarının bir yere "ait olmak" için kimliklerini nasıl kaybettiklerine işaret ederken bazılarının ise kendilerini; dillerini, ulusal kökenlerini, kültürlerini veya dinlerini paylaştıkları "diğerleri" ile nasıl izole ettiklerine değiniyor. Ancak hem İslami kimliklerini hem de yeni yerleşim yerleriyle birlikte gelen diğer kimlik unsurlarını yönetmeyi başaran Müslümanların da varlığını vurguluyor. Kitap, Müslüman azınlık fıkhnının gelişiminde yaşanan azınlık gerçekliklerini göz önünde bulundurmada önemli tespitler içermekte; Müslüman azınlıkların hem iyi bir Müslüman hem de yaşadığı coğrafyada iyi birer vatandaş olarak rolü ve kimliği hakkında düşündürücü fikirler sunmakta

Üçlü Mirasın Âlimi: Mazrui

Bugün sizleri Afrika ve İslam çalışmaları konusunda “Afrika: Üçlü Miras” teziyle tanınmış otuzdan fazla kitap ve yüzlerce makalenin yazarı olan siyaset bilimi profesörü Ali el-Emin Mazrui (1933-2014) ile tanıştırmak istiyorum.

Profesör Mazrui, 1933'te Kenya'nın büyük şehirlerinden biri olan Mombasa'da, seçkin bir İslam âlimi ve ülkenin İslamî yargısının baş kadısı bir babanın oğlu olarak dünyaya geldi. Derin İslami bilgi ve donanıma sahip olan Mazrui, babasının Ezher'e gitme isteğine ve ilmî-ahlaki açıdan Ezher'e girme şartlarını taşımasına rağmen Manchester Üniversitesinde siyaset bilimi okumayı tercih etti. Yüksek lisansını Columbia Üniversitesinde, doktorasını ise Oxford'da tamamladı.

Profesör Mazrui, Uganda Makerere Üniversitesi, New York Cornell Üniversitesi ve Ann Arbor Michigan Üniversitesi, New York Binghamton Üniversitesi olmak üzere çeşitli üniversitelerde siyaset bilimi bölümlerinde ve Afrika çalışmaları merkezlerinde ilmî çalışmalar yürüttü, bu birimlerde zaman zaman direktörlük görevlerinde bulundu.

Afrika özelinde siyaset bilimi alanında dünyada en tanınmış uzmanlardan biri olarak kabul edilen Profesör Mazrui'yi, Amerikan Foreign Policy dergisi, 2005 yılında yaşayan en iyi 100 aydın arasında gösterdi, Uluslararası İslami Düşünce Enstitüsü ise 2011 yılında kendisine Seçkin Bilim Adamı Ödülü'nü takdim etti. Mazrui 2014'te 81 yaşında vefat etti.

Profesör Mazrui, ortaya koyduğu ve belgeselini çektiği “Afrika: Üçlü Miras /The Africans: A Triple Heritage” tezi ile kendisini gerek Batı dünyasında gerekse Afrika Müslümanları arasında seçkin bir yer edindi, Afrika araştırmalarının temel tezlerini derinden sarstı.

Mazrui meşhur “Afrika: Üçlü Miras” tezinde Batı'yı, İslam'ı ve Afrika'yı birlikte bir bütün olarak ele alıyor; bu açıdan “İslam ve Afrika'nın Kesişim Noktasındaki İşaretçi” olarak biliniyor. Mazrui, tezinde Batı'nın insanlığa yaptığı olumlu katkıları kabul etmekle birlikte, Batı kültürü ve geleneğinin evrensellik iddiasını reddiyor; bu kapsamda Batılı olmayan bilinci canlandırmaya çalışıyor. Fes ve Timbuktu gibi kadim ilim merkezlerine işaret ederek Afrika'nın kültürel mirasının Batı'dan ziyade İslam ile daha uyumlu olduğuna dikkat çekiyor. Afrika'nın insanlık, bilgelik mirasına katkısının İslam ile yoğrulmasından geçtiğine işaret ediyor.

Mazrui, toplumsal ilerlemeyi, her zaman dinin geri çekilmesiyle ilişkilendiren, İslam'ın kamusal yaşamdan özel olarak dışlanmasını ve “yabancı bir din” olarak tasvir edilmesini salık veren Batılı sekülerleşme tezlerine de karşı çıkıyor.

Mazrui, düşünce dünyasında teolojik İslam ve tarihsel İslam arasında bir ayırma gidiyor. Ona göre doktrin ve kurallardan müteşekkil teolojik İslam ile Müslümanların hayatlarını yaşama biçimleri olan tarihsel İslam bir değildir. Mazrui aynı zamanda liberal İslam ile ılımlı İslam arasında da bir ayırma gidiyor. Diktatörlükler ve liberal olmayan baskıcı rejimler altında yaşamaya tahammül etmeyen liberal İslam'ın, Batı'ya asimilasyon için özel olarak hazırlanmış bir inanç olan ılımlı İslam ile birleştirilmesini reddediyor. Mazrui bu noktada liberalizm ile bireyci ve izin verici bir ideoloji olarak liberteryanizm arasında ayırım yapıyor. Aynı zamanda modernleşme ve Batı'nın stratejik düşüncelerine, ekonomik çıkarlarına ve kültürel tekdüzeliğine teslim olmayı içeren Batılılaşma arasında da benzer bir ayırım yapıyor. Bu çerçevede İslam'ın, özgürlüğü artırma anlamında "liberal" olabilse de Batılı dış politika tasarımlarına boyun eğme anlamında "ılımlı" olmayı hedeflememesi gerektiğini önemle vurguluyor. Bu yaklaşımları nedeniyle Mazrui Afrika Liberalizminin babası (Afrika üzerine Batılı güçleri ve marksizmi/sosyalizmi eleştiren bir ekonomik bakış açısı) olarak anılıyor. Geleneksel İslam düşüncesindeki tecdit anlayışının, kültürel âdetler ile ilahî vahyin emirleri arasında ayırım yapmamasının yanlışlığını ifade eden Mazrui, bu durumun, âlimlerin, dinin korunmasını ve güçlenmesini sağlayan temel değerleri gözden kaçırmalarına neden olduğuna işaret ediyor. Bu kapsamda, Batı veya İslam kaynaklı olup olmadığı fark etmeksizin geleneklerin hâkim olduğu icmanın bağlayıcılığının zorunluluğunun yeniden düşünülmesi gerektiğini dile getiriyor. Tecdit arayışlarının, dinî emirleri, içerdiği değerler ışığında anlaması gerektiğini ifade ediyor.

Aynı zamanda kamusal alandaki aktörlerin de bu değerleri içselleştirmesi durumunda üretilen politikaların, hatta azınlık durumundaki sivil taahhütlerin dahi güven merkezli bir eksene oturacağını belirtiyor. Mazrui, siyasal İslam'a olumlu bakması, İsrail'e yönelik sert eleştirilerde bulunması, nükleer tehdit konusundaki sıra dışı yaklaşımı gibi nedenlerle zaman zaman tartışmaların odağında yer alıyor. Nükleer tehdidi ortadan kaldırmanın tek gerçekçi yolunun, tüm dünyada nükleer silahların yayılması olduğunu, ancak bu şekilde Batı'nın orantısız gücünün dengelenebileceğini ve yoksul üçüncü dünya ülkelerine yönelik adaletsizliklerin önlenebileceğini savunmuştu. Mazrui, Batı'nın savaş ve işgalle kendini gösteren bir emperyal politikası olduğunu açıklıkla dile getirmekten çekinmedi. Batı'nın serbest geçiş hakkı verdiği İsrail'in Filistinlilere uyguladığı baskı, İslamofobinin büyümesine yol açan 11 Eylül sürecinin İslam dünyasında aşırıcılığın ve radikalleşmenin yayılmasına sebebiyet verdiğini söylemişti. Bununla birlikte Müslüman dünyasındaki otoriterlik, ekonomik durgunluk, yolsuzluk ve özgürlüğün yokluğu gibi yerel faktörlerin de radikalleşmede önemli etkenler olduğunu vurgulamıştı.

Mazrui'nin ortaya koyduğu derinlikli bilimsel çabalar ve sıra dışı fikirler, Afrika'nın ve İslam dünyasının adaleti tesis etmede ve özgürlüğüne giden yolda ilham verici olmaya devam edecektir.

Afganistan'da Taliban'ın İkinci İktidarında Örtünme Konusundaki Strateji Değişikliği

7. yüzyılda İslam ile müşerref olan Afganistan halkının nazarında hicap dinî bir gereklilik olarak her zaman varlığını sürdürdü. Ancak örtünmenin şekli ve hududu konusunda geleneksel olan, dinî olana daima baskın olageldi.

Bugün hicap konusundaki sorunlar da tam olarak buradan kaynaklanıyor. Taliban öncesi dönemde ülkenin bölgelere dayalı kültürel çeşitliliğini yansıtan farklılıktaki geleneksel olanın dinî olana baskınlığı, Taliban'ın gelişiyle birlikte yerini, Taliban'ın benimsediği örtünme şekli olan sadece gözlerin görülebildiği yüzü kapatan çarşaf üzerinden tek tip gelenekselin dinî olana tahakkümüne dönüşmüş durumda.

Ülkenin dinî lideri Ahundzade'nin örtünme fetvası sonrası 2. Taliban Hükümeti tarafından bazı zorlayıcı uygulamalar başladı. Bunun üzerine özellikle başkentte yaşayan kadınlar bu duruma protestolarla karşılık verdi. Protestolar sonrası televizyonlarda kadınların yüzünü kapatması zorunlu hale getirilirken şehir içinde örtünme konusundaki zorlayıcı tedbirler nispi olarak hafifletildi. Bazı yetkililer bunun gerekçesini "Şu an ortam müsait olmadığından iyiliğe emretmekle yetinip kötülükten nehyetmeyi bir müddet askıya alma" olarak açıklıyor.

Mahsa Amini Protestoları

Mahsa Amini protestoları simgelerinden bir kare

İran'da 2022 Eylül ayında Ahlak Polisi tarafından gözaltına alınan Mahsa Amini'nin hayatını kaybetmesi üzerine ülke genelinde süreklilik arz eden ve gittikçe farklı toplum kesimlerine yayılan protestolar düzenlenmeye başladı.

İran resmî makamları söz konusu olayların çıkışında, devletin iç politikalarının kısmi etkisini inkâr etmekte birlikte hâdiseleri öz itibarıyla dışarıdan/ABD'den desteklenen isyan hareketi olarak niteliyor. "Dış güçler" söylemini desteklemek için devlete yakın İran medyasında, iki Fransız casusunun yakalandığı haberleri yer aldı ve devamında bu casusların "İran rejimini devirmek için Fransa dış güvenlik servislerinin çalışanları olarak İran'a geldikleri" yönünde beyanlarını içeren Bir Görevin Hikayesi isimli belgesel dolaşıma sokuldu.

Mehr News, Fars Haber Ajansı, Tesnim News, Şebekeyi Haber gibi devlete yakın medya kuruluşları ise resmî söylemin devamı niteliğinde,

söz konusu gelişmelerin aylar öncesinden ABD tarafından planlandığı tezini işliyor. ABD'nin İran'a yönelik politikalarının belirlenmesinde önemli rol oynayan FDD'nin (Demokrasileri Savunma Vakfı) 23 Mayıs 2022'de ABD Başkanı Biden'e İran'da toplu eylemlere destek verilmesi, İran halkının internete ulaşımının sağlanması, İran'a yönelik insan hakları dosyalarının yeniden açılması ve nükleer antlaşmadan çekilmesi gibi bir dizi adım atma tavsiyesinde bulunduğunu dile getiriyor.

Mollaları temsil eden Kum merkezli gazeteler ise "İsyancıları itiraz edenlerden ayırmalıyız." gibi manşetlerle daha mutedil bir denge kurmaya çalışıyor.

Ülke dışında konumlanan muhalif kanallar ise haberlerinde İran yönetiminin eylem yapanları sert bir şekilde bastırmasına tepki gösteren farklı ülkelerin devlet yetkililerinin açıklamalarına ve İran'a yönelik uluslararası yaptırımlara yer vererek söz konusu protestoların rejim değişikliğine giden yolu açması için çaba harcıyor.

Bu kapsamdaki yaptırımların/haberlerin bazıları şu şekilde:

- Kanada, 10 bin Devrim Muhafızları komutanının ülkeye girişini yasakladı.
- Amerika Dışişleri Bakanlığı Sözcü Yardımcısı, İran'daki olayları "devletin kadınlara yönelik şiddeti" olarak tanımladı.
- Institute of International Education casus olarak gözaltına alınan iki Fransız vatandaşının serbest bırakılmasını istedi.
- New York Times "bilge olanlar tüfeğe karşı" manşetini attı.
- 2022 Nobel Edebiyat Ödülünü alan Annie Ernaux "İran devletinin yaptığı mutlak sınırlamalara karşı itiraz eden kadınların kesinlikle yanındayım." açıklaması yaptı.
- Ayrıca 8 Ekim'de İran dinî lideri Ayetullah Hamaney, İran'ın resmî haber kanalı Şebekeyi Haber kanalında canlı yayında demeç verirken "Adâlet-i Ali" isimli hacker grubu tarafından yayın akışı kısa bir süreliğine ele geçirildi.
- Bu süre içerisinde "kadın, hayat, özgürlük" sloganları içeren şarkılar dinletildi.
- Ekran görüntüsünde ateşler içerisinde Hamaney'in fotoğrafının yanı sıra sol üst köşede "çupân-e-duruġgu/ yalancı çoban" ibaresine, ortasında ise kırmızı renkle "hûn-e-javanân-e-ma, miçeked ez çeng-e-to/ bizim gençlerimizin kanı senden dolayı akıyor" yazısına yer verildi.
- Ekran altındaki bilgi bandında ise protestolarda öldürülen kadınların resimleri yayınlandı.
- Sonuç olarak Mahsa Amini olayından sonra gelişen olaylara baktığımızda İslam adına yapıldığı söylenen bir devrimin; kendi toplumunda vicdanı, ahlakı, iyiliği ve adaleti inşa etmek yerine dinî vecibeleri ahlak polisi üzerinden gerçekleştirmeye kalkması, gelinen nokta itibarıyla tam bir acziyet durumunu gösteriyor.

Taliban Sözcüsünün Kız Çocuklarının Eğitimine Yeniden Başlama Açıklaması

Geçici Taliban Hükümeti Sözcüsü Zabihullah Mücahid

HÜDA-PAR çevresine yakın Âlimler ve Medreseler Birliği (İttihadu'l-Ulema) tarafından 15-16 Ekim 2022 tarihlerinde Diyarbakır'da düzenlenen 7'inci Âlimler Buluşmasına Taliban Sözcüsü Zabihullah Mücahid de davet edildi.

Zabihullah Mücahid, programda yaptığı konuşmada, Taliban olarak kadınların eğitimine karşı olmadıklarını, şu an uygun ortamı sağlamaya çalıştıklarını ve en yakın zamanda okulları kız çocuklarına açacakları yönünde açıklamalarda bulundu.

Afgan Kız Çocuklarına Üniversite Giriş Sınavında Bölüm Kısıtlaması

Taliban'ın gelişiyi birlikte kız çocuklarının 6. sınıftan sonra okumaları askıya alınmıştı. Ancak üst sınıflara devam edenlerin üniversite sınavlarına girişinde bir engelleme söz konusu olmadı. Bununla birlikte geçtiğimiz haftalarda sınavla birlikte yapılan üniversite giriş başvurularında kız çocuklarının bazı bölümleri seçmesi engellendi. Kankoor (Türkiye'deki ÖSYM) Sınavı Dairesi tarafından, kız çocuklarının üç dört bölüm hariç tüm bölümleri seçebileceği açıklaması yapıldı. Uzmanlarca seçim yapılamayan bölümler arasında mühendislik, ziraat ve ekonomi gibi alanların olduğu belirtildi. Ayrıca Taliban'a karşı fiili savaş yürüten Penşir şehrinde kız çocuklarının sınava dahi alınmadığı yönünde teyit edilemeyen bilgiler de bulunmakta.

Şii Hazaralar'a Yönelik Saldırıları

Taliban yönetiminin ikinci kez başa gelmesinden sonra ülke genelinde nispi bir istikrar sağlanmış olsa da Şiiliği benimseyen Hazaralar'ın bulunduğu bölgelerde özellikle eğitim kurumları ve hastanelerde çok sayıda patlama ve saldırı olayları meydana gelmeye devam ediyor. Bu saldırıların Hazaralar'ın bulunduğu bölgede yoğunlaşması, ülke genelinde ve yurt dışında yaşayan Afganlar arasında önemli ölçüde hassasiyete neden oldu.

Gerçekleşen saldırıları Taliban da kınamakta, ancak bu kınamalar halk tarafından samimi görülmemekte ve Taliban, halkın bir kesimi tarafından suçlanmakta. Bu nedenle "Hazaralar'ın Soykırımını Durdurun" başlıklı bir imza kampanyası başlatıldı. Kampanya kapsamında şu ana kadar üç milyona yakın imza toplandı.

Fars İlim

Tefekkür-Tasavvuf

Dünyasından

Senaî Gaznavi

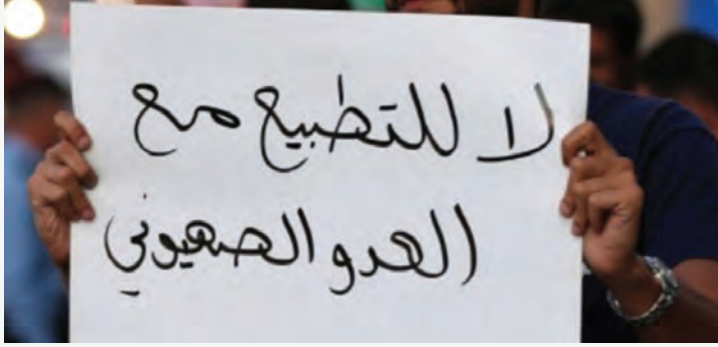
(1080-1131)

Senaî Gaznevi diye bilinen Hakim Ebulmecdûd bin Âdem Senaî, dönemin büyük şair ve sufilerindedir. Gazne'de doğmuş olan Senâî, şiirleriyle sufi düşünceyi Farsçaya sistematik olarak taşıyan ilk isim olarak bilinmektedir. Hayatının bir bölümünü Gaznelilerin sarayında methiye yazarak geçirdi. Ancak daha sonra sufi yaşam biçimini benimseyerek saraydan ayrıldı ve Gazne'yi terk edip Belh'e yerleşti. Telif ettiği Karname-i-Belh'te dönemin pek çok âlim ve şairini eleştirmesi nedeniyle büyük tepkiler aldı. Bunun üzerine Serhas'a gitmeye mecbur kaldı. Burada Muhammed b. Mansûr es-Serahsî'ye intisap etti. Telif ettiği Seyrû'l-ibâd ile'l-Meâd adlı mesnevisini ona ithaf etti. Bu süre zarfında hayatında ve şiirlerinde ilk olarak tasavvuf belirleyici oldu. Ancak daha sonra züht hayatını bırakarak çıktığı seyahatlerde, gittiği şehirlerde tanıştığı kadınlara methiye yazmaya başladı.

Sonuç itibarı ile Senâî'nin şiirlerinde, eserlerinde züht hayatı ile dünya hayatı arasında kaldığı, ariflik-şairlik-vaizlik arasında gelgit yaşayan kararsız bir karakter çizdiği görülmektedir. Bu kararsızlığı itikadi düşüncelerine de yansıyan Senâî'nin Şii mi yoksa Eş'ari mi olduğu tam olarak kestirilememektedir.

İsrail ile Normalleşme ve Makâsîdî Gerekçesi

Geçtiğimiz dönemde birçok Müslüman ülke ve bazı siyasi hareketler, son zamanlarda ortaya çıkan farklı siyasi-ekonomik koşullar nedeniyle İsrail Hükümeti ile diplomatik ilişkiler kurmaya başladı. İsrail ile ilişkilerde giderek artan bu normalleşme dalgası, hangi gerekçe ve ad altında olursa olsun "siyonist" İsrail ile ilişki kurmanın meşruiyeti konusunda İslam âlimleri arasında makâsîdî bir gerekçesi olup olmadığına dair bir tartışmaya yol açtı.

Makâsîd tartışması yalnızca "siyonizm" gerçeğinden ibaret değil. Bunun ötesinde, halkına karşı suç işleyen siyasi rejimlerle nasıl ilişki kurulabileceği konusuna odaklanıyor. Zira kısa bir zaman önce Hamas, Suriye'de Esad rejimiyle ilişki kurmuş ve Prof. Ahmed Raysuni, Hamas'ın bu tutumunu makâsîd üzerinden meşrulaştıran bir makale kaleme almıştı. Ancak İslam Hukuku Merkezi Metodoloji ve Etik Profesörü Mutaz El-Hatib başta olmak üzere pek çok İslam âlimi, Hamas'ın tavrının öngörülemez boyutlarına işaret ederek Raysuni'nin bu makâsîdî yaklaşımını eleştirdi.

Bu tartışma aynı zamanda siyasi çıkarlarda helal ve haramın ihlalinin imkânı meselesini de gündeme getirdi. Sosyal medya hesaplarında ve kişisel web sayfalarında konuyu çok ayrıntılı olarak ele alan Dr. Venis el-Mebruk gibi âlimler, bir takım temel değerlere dayanması ve kamu yararının hâkim olması gerekçesiyle siyasi fetvanın başkaları için geçerli olmayan kendine has bir özelliği olduğuna dikkat çekti ve bu nedenle özel fetvalar gibi ele alınamayacağına işaret etti. Bütün boyutlarıyla tartışılmayı hak eden bir konu olduğunun altını çizmeliyiz.

Normalleşmeyle birlikte gündeme gelen dinî amaçların siyasi pozisyonları meşrulaştırmak için kullanılıp kullanılmayacağına dair makâsîd eksenli devam eden tartışmalar, bir kez daha makâsîd ilminin; makâsîdu's-şerianın tekvinî amaçları, tenzilî gayeleri, tedbirî hedefleri, teklifî sonuçları ümranî maslahatları gibi ilke ve prensipleri külli makâsîdî bir bakış açısıyla yeniden temellendirmenin zaruretini gözler önüne seriyor.

Irak'taki Siyasi Kriz: Necef ve Kum Arasındaki Velayet ve Merciiyet Çatışması

Irak'ı iç savaşın eşiğine getiren siyasi kriz, Irak Şiiileri arasında merciiyet ve velayet teorisi ile ilgili derin bir dinî ve entelektüel sorunları gün yüzüne çıkardı. Bilindiği üzere, Irak Şiiileri iki tür dinî referansa tabidir: birincisi tarih olarak daha kadim olan ve daha asıl kabul edilen, lakin güç olarak daha zayıf olan Irak Necef'teki Şii Merciiyetidir. Diğeri ise güçlü, ancak siyaset ve ideolojiye daha meyilli olan İran Kum'daki Şii Merciiyetidir.

İki referans arasındaki temel fark, velayet-i fakih fikri ve uygulanma biçiminden kaynaklanıyor. Necef merciiyeti, velayet-i hasebî fikrine dayanıyor; yani fakih ve seyyid, sözle iyiliği emretme ve kötülüğü yasaklama yetkisine sahip, ancak pratikte sınırlı bir yetkisi bulunuyor. Kum merciiyeti ise fakihlere ve ayetullahlara toplum, millet ve devlet üzerinde hem kavî, hem fiilî büyük yetki veren velayet-i fakih doktrinini esas alıyor.

Irak'ta son dönemde yaşanan siyasi kriz, Irak Şii entelektüelleri arasında velayet ve merciiyet konusunda sorgulamaya yol açan derin bir tartışmayı beraberinde getirmiş durumda. Bu sorgulama süreci, bazı Irak Şii entelektüellerinin modernite, rasyonalite ve anti-teokrasi fikirleri daha fazla benimsemesine yol açıyor. Bazılarının ise İran Kum'daki velayet ve merciiyet doktrinine karşı daha radikal tepkiler göstermesine sebebiyet veriyor.

Son Tartışmaların Gölgesinde Örtünme Konusu

Arap Baharı öncesinde kamusal alanda başörtüsünün büyük ölçüde teşvik edilmesi, Arap halklarının yetmişli yıllardan bu yüzyılın başına kadar yaşadığı İslami uyanışın en önemli göstergelerinden biri olarak görülüyor. Ancak örtünme konusundaki bu olumlu iklim, Arap Baharı'ndan sonra büyük oranda değişime uğradı. Bahar devrimlerinin hayata geçirmeyi hedeflediği demokratik siyaset alanı bloke edilince, temel hak ve özgürlükler başka kanallarda aranmaya başlandı. Öyle ki, bu süreçte etkinliğini artıran devrim hareketleri, özellikle Mısır ve Körfez ülkelerindeki hareketler; örtünme/başörtüsü konusunda temel hak ve özgürlük alanlarını genişletmek bir yana dinin gelenek, görenek ve öğretilerine yönelik farklı biçimlerde saldırgan denebilecek bir tutum sergilemeye başladı. Dinî gerekçelerle örtünmenin/başörtüsünün, çarpıtılarak kadınlara hakaret sayılması, kadın haklarının ihlali olarak takdim edilmesi son dönemde Arap ülkelerinde oldukça yaygınlaşmış durumda.

Ancak örtünme konusunda giderek yaygınlaşan ve örtünme karşıtı toplumsal bir tutuma dönüşmeye başlayan bu devrimci hareket söylemleri karşısında, İslami hareketlerin söylemleri, bu konuda hapsedilme gibi ağır bedeller ödemelerine rağmen, örtünmeyi sadece kadın ve erkek arasındaki ilişkiyi düzenlemeye indirgeyen zayıf söylemlerden ibaret kalmaya devam ediyor.

Bazıları, İslami hareketlerin örtünme/başörtüsü konusundaki bu dar bakış açısı ve çağın gereklerine göre kendilerini fikrî açıdan geliştirememelerinin, Arap dünyasındaki kadınların kendilerini sürekli baskı altında hissetmelerine neden olduklarını dile getiriyor. Hatta bu baskının bir öfkeye neden olduğuna işaret ediyor ve bu öfkenin bir patlamaya dönüşebileceği ihtimaline dikkat çekiyor.

Prof. Dr. Mehmet Görmez'in, geçtiğimiz günlerde örtünmenin felsefesi ve yeniden temellendirilmesi üzerine yaptığı konuşma, örtünme konusunda çağın insanının anlam dünyasına yeni bir pencere açtı. Uzun yıllardır sathi söylemler üzerinden temellendirilmeye çalışılan bir konuda nasıl bir fikrî temellendirme yapılması gerektiğini uygulamalı olarak göstermiş oldu.

Bu nedenle Mehmet Görmez'in örtünme üzerine yaptığı konuşma, örtünme konusunda öfke patlamasının eşğine gelen Arap dünyasında, özellikle kadınlar nezdinde büyük yankı uyandırdı.

Konuşmasında Görmez, İslam âleminde yaşanan bu sorunların ve krizlerin ortaya çıkması ve daha da karmaşık hale gelmesinin sebepleri üzerinde durdu. Örtünme konusunda kültürel ve dinî kavramların birbirine karıştırılmamasına dikkat çekti, örtünmenin sadece kadınlara özgü olarak anlaşılmasının yanlışlığına işaret etti, fitne ve avret kavramlar üzerine bina edilmesinin ne kadar büyük bir hata olduğunu dile getirdi. Görmez konuşmasında örtünme konusunda beş esaslı yeni bir temellendirme önerisinde bulundu: fitrî, kelamî, fikhî, ahlaki ve estetik olmak üzere bu beş temeli detaylı olarak izah etti. Yusuf'un Üç Gömleği ve Yusuf Güzelliği gibi çarpıcı metaforlar üzerinden konuya farklı bakış açıları da getirdi.

Yusuf El-Karadavî

Yusuf el-Karadavî'nin 26 Eylül'de vefatı, kendisini ilim ve İslam davasına adayın bu seçkin âlimin yaklaşık bir asırlık ilmî ve hareketli hayat öyküsünü yeniden hatırlamamıza vesile oldu.

Yusuf el-Karadavî, 9 Eylül 1926'da Mısır'ın Garbiye vilayeti Saft Turab köyünde doğdu. On yaşına varmadan Kur'ân-ı Kerim'i ezberledi. Ezher lisesini tamamladıktan sonra, 1953 yılında Ezher Üniversitesi Usûlü'd-Din fakültesinden birincilik ile mezun oldu. 1954 yılında Arap Dili Fakültesi'nden lisansı ile uluslararası düzeyde derece aldı. 1973 yılında onur derecesi ile "Zekât ve zekâtın toplumsal sorunların çözümündeki yeri" isimli doktorasını bitirdi.

Son asırda fikri düşünceleri ve mensubiyeti ne olursa olsun ümmetin gençlerinin yolunu aydınlatan el-Karadavî, Katar Üniversitesi'nde Şeriat ve İslamî İlimler

Fakültesi ve Uluslararası Müslüman Alimler Birliği başta olmak üzere birçok İslami kuruluş kurdu.

İslam düşüncesinin her alanına dair çoğu dilimize tercüme edilen 170'den fazla kitabı ve makalesi vardır. Bunların en ünlüsü, fetva alanında bir tecdid metodolojisi oluşturmaya çalıştığı İslam'da Helal ve Haram adlı kitabıdır. Bir diğeri, zekât kavramının günümüze uyarlanması ve genişletilmesi üzerine olan Zekât Fıkhı kitabıdır. Bu eserinde, Müslümanların bugün yaşaması gereken refah devletinde zekâtın önemli bir âmil olması gerektiğini vurgular.

Geçen yüzyılın ve bu yüzyılın başlarındaki en önemli İslami şahsiyetlerden biri olarak gösterilen el-Karadavî, ömrünün son saatlerine kadar okumayı bırakmamış ve ardından ilim ve amel bütünlüğü konusunda örneklik teşkil eden büyük bir ilmî miras bırakmıştır.

İSLÂM DÜŞÜNCE ENSTİTÜSÜ

INSTITUTE OF ISLAMIC THOUGHT
معهد التفكير الإسلامي

IDEA

İslâm Düşünce Enstitüsü Uluslararası Aylık

Düşünce Dünyasına Bir Köprü

